

Een impressie van de opleiding tot molenaar en het examen

Toen ik 1½ jaar geleden met de opleiding voor vrijwillig molenaar begon, kon ik niet bevroeden dat er zoveel bij kwam kijken en dat er zoveel bestudeerd moest worden. Gelukkig kwam ik op een molen waar twee instructeurs werkten die beiden al vele jaren actief in het molenwereldje waren en die de nodige ervaring hadden opgedaan in het opleiden van nieuwe leerlingen. Ze instrueerden mij niet alleen praktisch, maar voorzagen mij ook van theoretische ondersteuning en attendeerden mij op relevante cursusstof. Zo heb ik niet alleen uit de cursusmap waardevolle en relevante informatie gehaald maar ook uit oude Gilde- en lesbrieven.

Ook stimuleerden mijn instructeurs mij om naast het werken op mijn vaste instructiemolen, eveneens andere molens te gaan bezoeken en aangezien ik in de gelukkige omstandigheid verkeerde daarvoor volop tijd te hebben, heb ik dat dan ook veelvuldig gedaan. Naast het bezoeken van molens draaide ik ook vele keren mee op andere molens, soms een paar uur, maar meestal een hele dag. Hierbij zorgde ik er altijd voor op tijd op de molen te zijn, zodat ik aan alle activiteiten kon mee doen.

Het is mij daarbij opgevallen dat ik niet alleen altijd welkom was, maar dat ik ook volop in de gelegenheid werd gesteld zowel de vele facetten van het molenaarsvak mee te maken, alsook het voor mij vaak onbekende molentype grondig te kunnen bekijken en te bestuderen. Ik was mij daarbij bewust dat ik tijd en energie van de gastgevend molenaar vroeg en die ook kreeg en vaak ook gedurende meerdere dagen wanneer ik af en toe weer terugkwam.

Aan al die instructeurs en gastgevende molenaars wil ik graag mijn dank betuigen voor de constructieve bijdrage die zij hiermee zowel aan mij alsook aan die van andere cursisten leveren en hebben geleverd. En daarbij wil ik graag eveneens noemen de vele molenaars die op diverse plaatsen de theorieavonden verzorgen – ik was in de unieke gelegenheid op drie verschillende locaties deze instructieavonden mee te kunnen maken – en was er zo getuige van dat daar veel tijd en moeite in wordt gestopt.

Ook de molenaars op de molens die ik gedurende vier tot zes weken bezocht vóór mijn toelatingsexamen en het landelijk examen verdienen een woord van dank voor de vele uren, vaak ook 's avonds, die zij in mij en mijn mede examenkandidaten hebben gestoken. Ook dankzij hen is het mogelijk een opleiding te creëren en in stand te houden die zowel kwalitatief als kwantitatief goed in elkaar steekt.

Tijdens mijn opleiding heb ik een logboek bijgehouden, waarin ik mijn aantekening die ik op de molens en tijdens de theorieavonden maakte, uitwerkte. Voor mij was dit een goed en noodzakelijk hulpmiddel om het vele dat ik zag en leerde in mijn eigen woorden weer te geven en vast te leggen. Vaak heb ik mij erover verbaasd dat velen dat niet deden en ik vroeg mij af hoe het mogelijk was dat zij alles konden onthouden.

Het voordeel van het meedraaien op verschillende molens en daarmee het werken onder leiding van diverse instructeurs en gastgevende molenaars, allen met hun eigen aardigheden, stijl en aanpak, is terug te vinden in het examen. Want ook de leden van de examencommissie hebben hun eigen aard, stijl en aanpak, zo bleek mij tijdens het examen.

De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat ik tevoren van diverse zijde allerlei verhalen te horen heb gekregen over het examen, over de te verwachten vragen en met name over de examinatoren. En zo ontstond bij mij allengs het beeld tijdens het examen overgeleverd te zijn aan de grillen, gewoonten en gebruiken van een select groepje molendeskundigen, die wat betreft grilligheid, onberekenbaarheid, willekeur en gestrengheid nog het best te vergelijken zou zijn met de Goden uit de Griekse mythologie, die soms eveneens hun onderdanen afhankelijk maakten van hun lusten en luimen, zinnen en grillen.

De achtste mei, mijn examendag, was een zonnige dag, 25 graden met een zwak windje uit noordoostelijke richting en met in de middag en avond kans op onweersbuien.

Ik was om 2 uur aan de beurt en ruim op tijd aanwezig en aangezien de examencommissie ook voltallig was, werd voorgesteld maar meteen te beginnen. Daar had ik beslist geen bezwaar tegen, immers het scheelde nog een tijdlang wachten in spanning en zo begon mijn examen een kwartier eerder dan gepland.

Achteraf bleek dat we niet een kwartier eerder stopten, blijkbaar was iedereen het tegen die tijd al weer vergeten, en zo werd ik dus 7 kwartier lang aan de tand gevoeld over mijn molenkennis en werd mijn vaardigheid in het bedienen van de molen beoordeeld.

's Ochtends had ik mij al uitgebreid op de hoogte gesteld van het weer, de verwachtingen voor die dag en mij voorzien van weerkaarten en prognoses. Vooral het gegeven dat er onweer mogelijk was baarde mij zorgen en voor de zoveelste keer verdiepte ik mij nogmaals in hetgeen over dat onderwerp in de cursusmap wordt geschreven.

T.a.v. het examen was ik in de veronderstelling dat ik van elk molenonderdeel exact de juiste benaming diende te weten en dus had ik veel tijd en moeite genomen om dat allemaal in mijn hoofd te stampen. Mijn veronderstelling bleek echter ongegrond en de keren dat een naam mij niet meteen te binnen schoot, werd probleemloos genoeg genomen met een omschrijving. Zo viel mij eveneens op dat ik niet tot in de details hoefde op te sommen hoe e.e.a. werkte of geconstrueerd was, een globale weergave of beschrijving was voldoende en vervolgens stapte men over naar een ander onderdeel, zonder het onderste uit de kan te willen halen.

Eveneens was ik in de veronderstelling dat de commissie voortdurend met z'n allen mij met vragen zou bestoken en ook die veronderstelling bleek ongegrond. De verschillende onderdelen van het examen, zoals het buitengebeuren, het gebeuren in de molen en de theorie werden onderling door de commissieleden verdeeld, hetgeen structuur en rust bracht in het examen. Deze gefaseerde opbouw van het examen en de wisseling van de vragenstellers, twee aspecten die voor de kandidaat uiteraard buitengewoon belangrijk zijn, heb ik als zeer positief en constructief ervaren.

Prettig was ook het feit dat het binnengebeuren zich niet op één plek afspeelde, bijvoorbeeld alleen maar in de kap, maar zich uitstreckte over de verschillende zolders en aansloot bij hetgeen daar was te zien en daar relevant was.

Eveneens prettig vond ik te merken dat het examen pragmatisch was opgezet en dat ook de vragen in het theoriegedeelte en met name over het weer vanuit de praktijk werden gesitueerd en gesteld. Daarbij werd ik niet uitgehooft of ik bijvoorbeeld wel alle Latijnse namen van de wolken kende, maar werd er veel meer gelet op mijn praktisch inzicht.

Tijdens het zeil voorleggen bleek op een gegeven moment dat er dusdanig weinig wind was dat het gevlucht nog nauwelijks rond kwam, maar de commissieleden bleken niet te beroerd om de handen uit de mouwen te steken en lieten mij dus niet in mijn eentje staan sappelen en zweten. En deze loyaliteit herhaalde zich toen het wanwichtige gevlucht terug begon te draaien.

Na afloop van het examen ontving ik uit handen van de gecommitteerde het speldje van het Gilde met het bekende logo van het bovenwiel en het rondsel, waarbij ik de opmerking maakte: “Daarvoor heb ik het dus allemaal gedaan”. Hierbij was ik mij bewust van de symboliek van dit logo: het in elkaar grijpen van het grote in het kleine, het flexibel samen werken van deze twee en het samen overbrengen van kracht. En dit alles natuurlijk voor een goed en mooi doel: het laten draaien van de wieken en het in stand houden van de molens.

Bob Poppen

Afgedrukt in De Gildebrief (19e jaargang no. 2) (2000)

Deze pagina is onderdeel van de homepage van B. D. Poppen.

<http://www.bdpoppen.nl>